

Bakgrund till våld i nära relationer

Det pågår i hela världen en omfattande forskning kring våld i nära relationer, alla med den goda avsikten att få fram olika hjälpverktyg, både organisatoriska och andliga. En kommission bestående av kvinnor i samverkan med biskopskonferenserna i England och Wales har 2020 kunnat sammanställa tillgängliga fakta i syftet att förstå och förhoppningsvis medvetandegöra de gifta paren om de risker för våld som tycks vara inskrivna i människans natur. Det är ett arbete och en resursbank som är allmänt tillgängliga.

Arvsynden och samvetsrannsakan

Att hänvisa till arvsyndens spår i det mänskliga förnuftet kan bara vara fruktbärande om det också hänvisar vidare till samvetsrannsakan. Samvetet är människans "adelsmärke" men för att kunna ta dess frihet på allvar behöver man gå till kristendomens källor, bönen och Skriften. Här finns alltid hopp och förtröstan att hämta. De som vill hjälpa till och stå par till tjänst har då själva ett starkt behov att studera frågorna i grunden.

I Sverige har ganska nyligen en större faktabas getts ut i bokform med samma syfte att medvetandegöra paren och frivilligorganisationer och sociala myndigheter om den allvarliga och ofta besinningslösa våldsutvecklingen i parrelationerna: Eviliina Sinisalo, Linn Moser Hällen, *Våld i nära relationer: socialt arbete i forskning, teori och praktik*, Liber 2018.

Amoris Laetitia

Påve Franciskus säger i sin apostoliska uppmaning *Amoris Laetitia* att "Det är viktigt att förkasta varje form av sexuell underkastelse. Därför måste man undvika alla olämpliga tolkningar av

texten i Efesierbrevet där Paulus uppmanar kvinnorna ”Foga er efter era män” (Ef. 5:22) (...). I äktenskapet får detta ömsesidiga ”underordnande” en speciell betydelse och kan förstås som en ömsesidig tillhörighet som man har valt av egen vilja och som präglas av trohet, respekt och uppmärksamhet” (§156). Man kan alltså förstå det så att dominans och auktoritärt beteende som leder till den andra partens ”underkastelse” är områden i mänskligt samliv som måste definieras som underliggande faror som kan bryta ut i våld. Ömsesidigheten och respekten *måste* vara levande inslag i det gemensamma livet.

Man kan i ett pastoralt arbete – liksom i den personliga samvetsrannsakan – försöka urskilja vissa tecken på de vanligaste tendenserna till våld. Det är bra att lyssna till vad Kyrkan säger. Hon är ju vår Moder.

Varningssignalerna

Kyrkan varnar i sin förkunnelse för alla tecken på våld eftersom våldet strider mot det kristna levnadssättet. Hon pekar på det levande samvetets betydelse. Vi har ansvar.

Hur uppstår våld? Våld mellan man och kvinna i äktenskapet, eller mellan föräldrar och barn, har alltid en första bakgrund. En liten kris leder till en konflikt och konflikten till våld. En person med auktoritär karaktär har svårt med det komplexa hos andra. Den viktiga komplementariteten i äktenskapet erkänns bara halvhjärtat. Bråk är att vänta. På längre sikt är också en typiskt auktoritär föräldrastil förkastlig eftersom den syftar till att ”påverka” utan att ”fostra” efter Kristi råd och exempel. Föräldrar ska naturligtvis utnyttja sin föräldraauktoritet men med förståelse och insikt i barns utveckling till fria människor. Den auktoritära stilen är okänslig och i grunden osocial. Många olyckliga liv har här sin förklaring.

Våld känns. Våld är alltid något förskräckligt och oacceptabelt. Det gör ont. Både för den som utsätts och för den som utsätter någon för ont våld.

Våldets natur

Man kan försöka identifiera våldets egen natur och ta ett nytt grepp om det. Det finns våld i relationer som hålls hemliga, det finns fysiskt eller andligt våld som inte går att hemlighålla. Det syns och det märks. Det finns våld som bryter ut i brottsliga gärningar som leder till åtal och straff enligt samhällets lagar.

”Våld i nära relationer är komplext”, säger forskaren vid Högskolan i Gävle, Sara Skoog Waller. ”När man bara skrapar på ytan så framträder inte skillnaderna i kvinnors och mäns utsatthet”. Hon slår fast att längre tidsperioder än de senaste 12 månaderna behöver mätas i forskningen, då det alltid kommer att vara en lång eftersläpning till när de utsatta kan och vill berätta. De som fortfarande är kvar i våldet orkar eller kan inte svara.

Slentrianslutsatser.

En mer djupgående forskning visar att kvinnor är mer utsatta än män, vilket bör ha betydelse när det gäller samhällets olika satsningar. I den kortsiktiga forskningen hävdas ofta att män och kvinnor är *lika utsatta* och att våldssituationerna ses som normala ”konflikter” som paren kan lösa själva. Sara Skoog Waller och hennes kollegor på Högskolan i Gävle erbjuder också kurser i forskningen kring våld i nära situationer. Det är viktigt att de verkliga förhållandena synliggörs.

Självkännedomens betydelse.

Man kan reflektera mer över problemet och försöka öka sin självkännedom. Kan man hjälpa andra kommer man också att stärka sig själv och uppnå en större mognad – den som alltid krävs för att uppnå den kristna fullkomligheten och ta emot Guds nåd till vishet. Allt som varit fel och orätt kan bli rätt och gott igen!

Omvändelsens natur

I Kyrkan måste våldet leda till besinning, bekännelse, bön om förlåtelse, bikt och försoning mellan parterna. Frågan är, räcker det? I varje fall av våld lever minnet kvar som svåra sår som tar lång tid att läka. Vad kan man göra, vad bör man göra? Att säga nej till sitt eget våld är ett hårt arbete. Det är tungt att gå till botten med sig själv. "Det är inte de friska som behöver läkare, utan de sjuka", säger Jesus. De som utövar våld behöver hjälp! Tungt, ja! Men nödvändigt. "Jag vill bli frisk", ropar själen.

Goda och dåliga samtal

Ska man tala ut om våld i nära relationer? Ska man söka professionell hjälp? Man behöver verkligen kloketens och rättvisans dygder inför sådana beslut. Har de gått förlorade måste man försöka återvinna dem.

(Foto: <https://www.coe.int/en/web/gender-matters/domestic-violence-or-violence-in-intimate-relationships>)

Uppriktiga samtal kan vara en väg till försoning men också riva upp sår och fördjupa krisen. Man måste gå till botten med orsakerna innan man talar ut.

Våldet ger ringar på vattnet

Våld kan sprida sig. Våld kan vara ont förtal. Våldets karaktär är att det nästan alltid är okontrollerbart och att upplevelserna påverkar hela omgivningen, inte minst barn om det finns barn i äktenskapet. Också anhöriga och vänner påverkas. Att begränsa våldet är viktigt som första allvarliga försök men oftast inte tillräckligt. Det svåraste är att förstå tungans onda makt. Det allra svåraste att omvända är tankarna.

Friden och försoningen i nära relationer

Man kan genom trons stora gåva förvandla våldet i nära relationer till fridens och försoningens band, som S:t Paulus säger:

”Sträva efter att med friden som band bevara den andliga enheten: en enda kropp och en enda ande, liksom ni en gång kallades till ett och samma hopp. En är Herren, en är tron, ett är dopet, en är Gud och allas genom fader, han som står över allting, verkar genom allt och finns i allt”. (Ef. 4:3 - 6).

Göran Fäldt,

Katolska utskottet för äktenskap och familj.